

Coğrafya Öğretmenlerinin Okul Dışı Coğrafya Öğretimine İlişkin Görüşleri

Taner ÇİFÇİ¹, Yurdal DİKMENLİ²

Geliş Tarihi: 03.02.2016

Kabul Ediliş Tarihi: 16.02.2016

ÖZ

Okul dışı coğrafya öğretimi; coğrafya konularının öğrencilere okul sınırları dışındaki uygun ortamlarda öğretilmesidir. Okul dışı öğretim, coğrafya konularının ezberden ve sınıf ortamından çıkarılarak daha eğlenceli ve kalıcı hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Bu çalışmanın amacı coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir “Görüş Formu” yardımıyla, Sivas, Kayseri, Yozgat ve Tokat illerindeki liselerde görev yapan 30 coğrafya öğretmeninden elde edilmiştir. Bu çalışma, nitel bir araştırma olup, olgu bilim yöntemi olarak desenlenmiştir. Verilerin analizinde betimsel içerik analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin çoğunluğunun okul dışı öğretimi, *gezi ve gözlem yaparak yerinde inceleme veya çevreyi tanımak adına yapılan etkinlikler* şeklinde tanımladıkları; *coğrafya öğretiminde okul dışı etkinlikleri her zaman kullandıkları* ve bu etkinliklerin *öğrenilenlerin kalıcılığını artırdığına*, öğrencilere *yaparak, yaşayarak ve dokunarak öğrenme imkânı sağladığına* inandıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, coğrafya öğretimi, coğrafya öğretmeni, okul dışı öğrenme

Geography Teachers Views with Regard to Teaching Geography Outdoors

ABSTRACT

Outdoors geography teaching is the teaching of geography topics to students outside the school. Teaching geography outdoors makes geography topics more entertaining and permanent by taking them out of rote-learning and classroom. The aim of this study is to reveal geography teachers views about teaching geography outdoors. The study data were collected from 30 geography teachers working in Sivas, Kayseri, Yozgat and Tokat with a “Semi-structured Interview Form”. This is a qualitative phenomenological in which descriptive content analysis was used to analyze data. As a result of the study, it was revealed that most of the teachers defined teaching outdoors *as activities such as trips or observation to examine phenomenon in situ or activities made to understand the environment trips and observation; always used outdoors activities in teaching geography* and believed that such activities *increased the permanence of learning*, and provided opportunities to *learn by doing, living and touching*.

Keywords: Geography, Teaching Geography, Geography Teacher, Learning Outdoors

---

¹ Yrd. Doç. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi, tanercifci@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr. Ahi Evran Üniversitesi, dikmenliy@hotmail.com

GİRİŞ

Eğitim faaliyetleri okullarda önceden belirlenmiş bir eğitim programı doğrultusunda öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Varış'a göre (1978) "öğrenciler için okulda veya okul dışında Milli eğitim ve okulun amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla uygulanan tüm faaliyetler" olarak tanımladığı eğitim programıdır. Bu tanımdan yola çıkarak öğrenmenin bir bölümü de okul dışında gerçekleşmektedir.

Okul dışı öğretim informal eğitimle formal eğitim arasında bir köprüdür (Salmi 1993). Bu nedenle okul dışı öğretim, yarı informal bir öğretimdir. Sosyal bilimler alanında kullanılan ortak öğretim metotlardan biri okul dışı öğretim olup; bu metot daha çok coğrafya ile özdeşleşmiştir. Okul dışı öğretim, okul bahçesi veya okul dışında yapılan, öğretmen-öğrenci hiyerarşisini ortadan kaldıran, bireysel öğrenme deneyimlerini geliştiren ve öğretim programının kazanımları doğrultusunda bir öğretimdir (Salmi, 1993; Bamberger ve Tal, 2007).

Okul dışı öğretimin temel amacı, öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak, öğrencilerin yaş, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda sınıf ortamı dışında kişisel gelişimlerini sağlamaktır (Binbaşoğlu, 2000). Bu tip öğretim; öğretimi etkili kılmak, bilgileri somutlaştırmak, öğretimde gerçekliği artırmak, insan ve çevre ilişkisini kurmak, çevre bilinci kazandırmak, coğrafya okuryazarlığını geliştirmek ve yerinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için yapılabilir. Bu bağlamda okul dışı öğretim, öğretim programında yer alan kazanımların bilgi, değer ve beceri boyutlarını deneyimler yoluyla öğrencilere kazandırmaktadır (Hammerman & Hammerman 1964; akt. Bunting, 2006).

Okul dışı öğrenme etkinlikleri coğrafya derslerinin işlenmesinde mümkün oldukça fazla kullanılması gerekmektedir. Çünkü hayatta görülebilecek birçok olay ve olgunun yerinde değil de sınıf ortamına sıkışıp kalmasıyla coğrafya dersleri öğrenciler açısından bilginin ezberlenmesinden öteye geçememektedir. Bu nedenle coğrafya dersi ezbere dayalı, sevimsiz ve önemsenmeyen bir ders olarak algılanmaktadır. Aslında coğrafya derslerinin uygulama alanı doğal ve beşeri çevre olup, öğrenciler bu alanlara buluşabilmeli, öğrendiklerini hayatın içinde öğrenebilmeli ve kullanabilmelidir. Coğrafya kültürün bir parçası olduğuna göre kültürde coğrafyanın bir parçası olmak zorundadır. Bunu oluşturabilmek ve olgunlaştırabilmek için coğrafya derslerinin olabildiğince sınıf dışına çıkarılarak, yerinde ve yaşayarak öğretilmesi gerekmektedir.

Okul dışı öğrenme etkinlikleri, sınıf içi çalışmalarını tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacıyla uygulanan planlı ziyaretlerdir. Bu etkinliklerle öğrenciler, soyut unsurları somutlaştırabilme, durumları gerçek görünümüyle tanıyabilme ve bilgileri asıl kaynağından öğrenebilmektedir. Okul dışı öğrenme etkinlikleri ile okul, doğa ve toplum birbiriyle ilişkilendirilerek öğrenme zevkli ve heyecanlı

hale getirilebilir. Bu etkinlikler düzenlenirken planlı, amaçlı ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yapılması gerekmektedir. Öğrenciler bu yolla karmaşık etkinliklerin içinde görev alır, analiz, sentez ve tasarım gibi beceriler kazanarak farklı ve yeni ürünler ortaya çıkarırlar. Öğrenme sürecinde öğrenciler, öğretmenler, veliler ve etkinlik türüne göre farklı uzmanlar yer alır. Bu etkinliklerle sosyal ve ilişkisel öğrenme gerçekleşir.

Coğrafya müfredatında yer alan bazı konular, sınıfta öğretmenden dinleyerek değil; gözlem yaparak, ortamında yaşayarak; durumu, olay veya olguyu inceleyerek heyecan yaratacak şekilde ve daha kolay öğrenilir. Coğrafya derslerinde okul dışı öğretimde yararlanılmak üzere çeşitli alanlar (inceleme gezileri, arazi incelemeleri, çevre gezileri, jeolojik alan gezileri, beşeri çevre gezileri, termal alan gezileri, turizm alan gezileri ve bilim müzeleri) etkinliklerde kullanılabilir.

Eğitim ve öğretimin bir parçası okul dışı öğrenme alanlarında gerçekleşmek zorunda olmasına rağmen; okul dışı öğretim ihmal edilebilmektedir. Bunun nedenleri arasında; okulların ve öğrencilerin maddi imkânsızlıkları, ulaşım aracı teminindeki zorluklar, öğretmenlerin yetiştirmek zorunda oldukları ders öğretim programları, bu tip etkinliklere zaman ayırmada yaşanan sıkıntılar, velilerin çocuklarının okul dışı etkinliklere katılmaları konusundaki isteksizlikleri, okul idaresi ve öğretmenlerin sorumluluk almak istememeleri ve zaman alan yorucu yazışmalar sayılabilir (Bozdoğan, 2007).

Okul dışı öğrenme etkinlikleri ile ilgili alanyazında yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Wellington 1990; Pascarella ve Terenzini, 1991; Kuh, 1995; Westfall, 1999; Koosimile, 2004; Guisasola ve diğerleri, 2005; Strauss ve Terenzini, 2007; Akın, 2012; Karademir, 2013; Kılıç ve Şen, 2014, Armağan, 2015). Ancak coğrafya ve sosyal bilgiler dersleri ile ilgili olarak bu yönde az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar da öğrencilerin sınıf dışı veya okul dışı öğrenme etkinlikleri ile alakalıdır (Demir, 2007; Ballı, 2009; Taşoğlu, 2010; Yılmaz ve Bilgi, 2011).

Okul dışı coğrafya öğretimine yönelik öğretmenlerin ne düşündükleri ile ilgili alanyazında her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle öğretmenlerin okul dışı öğretim etkinlikleri konusunda nasıl bir görüşe sahip olduklarının tam olarak bilinmemesi önemli bir problem olarak görülmüştür. Bu çalışmanın amacı coğrafya öğretmenlerinin okul dışı öğretim etkinliklerinden ne anladıkları, bu etkinlikler için gidilecek yerler, öğrenciye bu etkinliklerin katkıları ve bu etkinlikleri kullanma düzeylerini belirlemektir. Bu nedenle çalışmanın alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemleri biri olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırmada en önemli unsur, araştırmacının insanların kendi bakış açılarından bir olguyu nasıl anlamlandırdıklarını ve algıladıklarını anlamaya çalışmaktır (Johnson ve Christensen, 2014). Fenomenolojik çalışmalar, çeşitli düşünce, algı ve reaksiyonları araştırmayı hedefleyen olguların, kavramların, yaşanmış deneyimlerin anlamını tanımlamakla uğraşan, gerçekliğin fiziksel görünüşte değil, bireylerin davranışlarında ve deneyimlerinin içinde yer aldığı savunulan bir araştırma tipidir (Frankel ve Wallen, 2006; Creswell, 1998).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Sivas, Kayseri, Tokat ve Yozgat illerinde görev yapmakta olan 30 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin belirlenmesinde maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Patton, 1997). Araştırmada katılımcıların kolay ulaşılabilir olmasına önem verilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Katılımcıların kolay ulaşılabilir olması, araştırmacıya hız ve kolaylık sağlar. Araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Kolay ulaşılabilirlik açısından Kayseri, Sivas, Tokat ve Yozgat illeri tercih edilmiştir. Katılımcıların görev yapılan illere göre ve dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Katılımcılar*

Görev Yapılan İller	f	%
Sivas	12	40
Kayseri	7	23
Tokat	7	23
Yozgat	4	14
Toplam	30	100

Veri Toplama Aracı

Olgu bilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Görüşme, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren etkenleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2009). Bu bağlamda, çalışmada öğretmenlerin okul dışı coğrafya öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya

çıkarmak amacıyla, verilerin toplanması sürecinde araştırmacılar tarafından oluşturulan, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formlarının geliştirilme sürecinde ilgili alan yazını taranarak dokümanlar incelenmiş ve uzman görüşleri alındıktan sonra maddeler oluşturulmuştur.

Uzman görüşü olarak, ölçme-değerlendirme ve coğrafya eğitimi doktoralı iki akademisyen ve yüksek lisans dereceli bir coğrafya öğretmenin değerlendirmeleri dikkate alınmıştır. Sivas ilinde 6 öğretmen ile pilot uygulama yapılarak maddelere son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 7 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Öğretmenlerin ders dışı coğrafya öğretimine yönelik düşüncelerini tespit etmek amacıyla katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorular aşağıda verilmiştir:

- 1.Sizce okul dışı coğrafya eğitimi nedir? Tanımlayınız.
- 2.Okul dışı etkinliklerin kapsamına hangi uygulamalar girebilir? Örnekler veriniz.
- 3.Ders kapsamında okul dışı etkinlikler düzenliyor musunuz?
- 4.Okul dışı coğrafya öğretiminin öğrenciye kazandıracak yararlar nelerdir?
- 5.“Coğrafi Mekânlar” denilince aklınıza gelen ilk çağrışımlar nelerdir? Yazınız.
- 6.Görev yaptığımız bölgede okul dışı coğrafya eğitimi kapsamında gidilebilecek yerler var mıdır? Varsa nerelerdir yazınız?
- 7.Ders kapsamında okul dışı etkinlikleri artırmak için neler yapılmalıdır? Önerilerinizi yazınız.

Veri toplama sürecinde görüşme yapılacak öğretmenlerin okul idaresinden gerekli izinler alınmıştır. Öğretmenlerin gönüllülük esasına göre görüşmeye katılmaları konusunda gerekli uyarılar yapılarak, katılımcıların isimlerinin gizli tutulacağı kendilerine bildirilmiştir. Böylece araştırmanın geçerliğinin ve güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, betimsel ve içerik analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, iletişimin görünen içeriğinin nesnel, sistemik ve nicel yollardan betimlenmesi, insanların söyledikleri ve yazdıklarının nicelleştirilmesi-sayısallaştırılması süreci olarak tanımlanmıştır (Berelson, 1952; Simon ve Burstein, 1985). İçerik analizi ile veriler karşılaştırılarak ve sınıflandırılarak nicel hale getirilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı gördüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara yer verebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analizde ise doğrudan alıntılara çalışma içerisinde yer verilerek analizlere açıklık getirilmeye

çalışılmıştır. Öğretmenlere ait kodlamalar (Ö.1, Ö.2,....., Ö.30) şeklinde oluşturulmuş ve bulgular kısmında bu şekilde verilmiştir.

Veriler iki araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Güvenirlik için her iki araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlik=Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı x100 formülü uygulanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki kodlayıcı arası uyum yüzdesi % 91 olarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden (Şencan, 2005) veri analizi açısından güvenilirlik sağlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. *Okul Dışı Coğrafya Öğretiminin Tanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri*

Tanımlar	f	%
Gezi ve gözlem yaparak yerinde incelemek	14	47
Çevreyi tanımak adına yapılan etkinlikler	7	23
Coğrafi olaylar ve oluşumların doğrudan öğretimi	5	17
Coğrafyaya ilişkin somut yaşantıların kazanımı	4	13
Toplam	30	100

Tablo 2’de verilen “okul dışı coğrafya öğretiminin tanımına” ilişkin öğretmenlerin % 47’si (14) “gezi ve gözlem yaparak yerinde inceleme”, % 23’ü (7) “çevreyi tanımak adına yapılan etkinlikler”, % 17’si (5) “coğrafi olaylar ve oluşumların doğrudan öğretimi” ve % 13’ü (4) “coğrafyaya ilişkin somut yaşantıların kazanımı” olarak görüş belirttikleri görülmektedir. Bu bulgulara göre, okul dışı coğrafya öğretimi denilince öğretmenlerin yarıya yakınının gezi ve gözlem yapma olarak algıladıkları söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin okul dışı coğrafya öğretimini çevreyi tanıma adına yapılan etkinlikler olarak algılamalarının coğrafya derslerinin temel ruhuna uygun cevaplar olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Okul dışı coğrafya öğretimi, geziler ve bunun sonucu olan gözlemlerle öğrencilere coğrafi bir bilinç ve duyarlılık kazandırılarak bilgilerin kalıcılığının artırılmasıdır” (Ö.12.).

“Okul dışı coğrafya öğretimi, çevreye ve doğal oluşumlara yönelik piknik, doğa yürüyüşü veya kamp gibi etkinliklerin yapılmasıdır” (Ö. 8.).

“Bir volkanik dağı ve oluşumunu derste anlatabiliriz ancak çevremizdeki bir volkanik dağa öğrencileri götürüp doğrudan orda anlatırsak bu okul dışı coğrafya öğretimi olur” (Ö. 5.).

“Coğrafya dersi somut bir derstir. Ancak okullarda bunu sağlamak neredeyse imkânsızdır. Okul dışı coğrafya öğretimi ile ancak somut yaşantılar ve deneyimler kazandırılabilir” (Ö. 23.).

Görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin genel anlamda coğrafyanın okul dışı öğretimi konusunda bilinçli oldukları söylenebilir. Coğrafya öğretmenlerinin eğitim hayatları sırasında alan ve arazi çalışmaları yapmalarından bu durumun kaynaklandığı düşünülmektedir. Sonuç olarak, bu ifadeler coğrafyanın aslında hayatın içinde olan bir ders olduğunu ve sınıflara sığdıramayacağını göstermesi açısından önemlidir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Okul Dışı Etkinliklerin Kapsamında Yapılabilecek Uygulamalara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Uygulamalar	f	%
Gezi ve Gözlem	27	28
Ağaç Dikmek	17	18
Doğa Yürüyüşleri	15	16
Kamp ve İzcilik Faaliyetleri	12	13
Piknik	11	11
Doğa Sporları	8	8
Diğer	6	6
Toplam	96	100

Tablo 3’de verilen okul dışı etkinliklerin kapsamında yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmenlerin % 28’i (27) “gezi ve gözlem”, % 18’i (17) “ağaç dikmek”, % 16’sı (15) “doğa yürüyüşleri”, % 13’ü (12) “kamp ve izcilik faaliyetleri”, % 11’i (11) “piknik”, % 8’i (8) “doğa sporları” ve % 6’sı (6) diğer (milli park, dağ, kaplıca, göl) cevabını vermişlerdir. Öğretmen görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin genel anlamda coğrafyanın etkililiğinin ancak doğal çevreye yapılacak gezilerle, etkinliklerle ve öğrencinin aktif olacağı ağaç dikmek gibi diğer uygulamalarla olacağı görüşünde oldukları söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Öğretmenlerin Ders Kapsamında Okul Dışı Etkinlikler Düzenleme Sıklığı

Kazanımlar	f	%
Her Zaman	22	73
Ara Sıra	6	20
Hiçbir Zaman	2	7
Toplam	30	100

Tablo 4’de verilen okul ders kapsamında okul dışı etkinlikler düzenleme sıklığına ilişkin öğretmenlerin, % 73’ü (22) “*her zaman*” ve % 20’si (6) “*ara sıra*” cevabını verdikleri görülmektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin okul dışı etkinliklere önem verdiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu anlamda lise dersleri içerisinde okul dışı etkinliklerin yapılabileceği en uygun derslerden birisinin coğrafya olması ve öğretmenlerinde bu etkinlikleri sıklıkla yapması olumlu bir gelişmedir. Ancak, % 7’si (2) “*hiçbir zaman*” etkinlik yapmıyorum cevabını vermiştir. Bu durumunun öğretmen, idare, maddi imkânlar gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. *Okul Dışı Coğrafya Öğretiminin Öğrenciye Katkısına İlişkin Görüşler*

Katkılar	f	%
Öğrenilenlerin kalıcılığının artması	24	27
Yaparak, yaşayarak ve dokunarak öğrenme	18	20
Genel kültür bilgisi kazanma	17	19
Doğa bilinci ve duyarlılığın gelişmesi	12	13
Sosyalliğin ve iletişimin artması	9	10
Öğrenilenlerin günlük hayatta uygulama şansı	5	6
Merak duygusunun gelişmesi	3	3
Diğer	2	2
Toplam	90	100

Tablo 5’de verilen okul dışı coğrafya öğretiminin öğrenciye katkısına ilişkin öğretmenlerin, % 27’si (24) “*öğrenilenlerin kalıcılığını artırdığı*”, % 20’si (18) “*yaparak, yaşayarak ve dokunarak öğrenme sağladığını*”, % 19’u (17) “*genel kültür bilgisi kazandırdığını*”, % 13’ü (12) “*doğa bilinci ve duyarlılığın geliştiğini*”, % 10’u (9) “*sosyalliğin ve iletişimi artırdığını*”, % 6’sı (5) “*öğrenilenlerin günlük hayatta uygulama şansının verildiğini*” ve % 3’ü (3) “*merak duygusunu geliştirdiğini*” ifade etmişlerdir. Aşağıda bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir.

“Derslerde verilen bilgilerin çoğu kez kalıcı olmadığını gözlemliyorum. Ancak bir gezi düzenlediğimizde öğrencilerimizin gezi esnasında öğrendiklerini yıllarca unutmadığını fark ettim. Okul dışı etkinliklerin özellikle coğrafya derslerinde büyük öneme sahip olduğunu düşünüyorum” (Ö. 28.).

“Bir bilgiyi duymak var ama bir de yerinde görmek, incelemek var. Örneğin, orman ekosistemi ile sınıfta anlatılanların havada kaldığını düşünüyorum ama bir ormanlık bir alandaki etkinlik esnasında öğrenci bizzat yaşantılar geçirmektedir. Diğer bir katkı ise farklı ortamlarda insanın merakı artar. Çünkü insan keşfettikçe ilgisi de merakı da artar” (Ö. 19.).

“Bir dağın oluşumundan yükseltisine kadar ki bütün bilgileri öğrenci okul dışı etkinlik esnasında öğretmen rehberliğinde öğrenebilir ve genel kültür bilgisi ilerleyebilir” (Ö. 2.).

“Gezi yâda piknik gibi etkinliklerde yemek molası verilir. Ancak yemek yedikten sonra ilk başta çok temiz olan doğal ortam kirletilmiştir. Aslında kirliliğin çok kötü bir şey olduğunu öğrenci böylece anlar. Daha sonra bir bilinç ile çevreyi temizler” (Ö. 30.).

“Sınıf ortamındaki etkileşim ve iletişim farklıdır. Çünkü genelde resmi bir ilişki vardır. Ancak okul dışı etkinlik esnasında samimi bir ortam oluşur ve öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci iletişim artar” (Ö. 16.).

Bu bulgulara göre, öğretmenlerin okul dışı etkinliklerin faydalarının farkında oldukları söylenebilir. Bu farkındalık, aynı zamanda öğretmenlerin okul dışı öğretime olan ilgi ve duyarlılıklarını da göstermektedir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Coğrafi Mekânlar Denilince Öğretmenlerin Aklına Gelen İlk Çağrışımlar

Konular	f	%
Dağ	23	17
Ova	18	14
Deniz	15	11
Dünya	14	11
Yaşanılan Yer	12	9
Evren	11	8
Mağara	9	7
Orman	8	6
Göl	6	5
Akarsu	6	5
Plato	4	3
Vadi	3	2
Diğer	3	2
Toplam	132	100

Tablo 6’da verilen coğrafi mekânlar denilince öğretmenlerin aklına gelen ilk çağrışımlara ait ifadelerin, % 17’si (23) “dağ”, % 14’ü (18) “ova”, % 11’i (15) “deniz”, % 11’i (14) “Dünya”, % 9’u (12) “yaşanılan yer”, % 8’i (11) “evren”, % 7’si (9) “mağara”, % 6’sı (8) “orman”, % 5’i (6) “göl”, % 5’i (6) “akarsu”, % 3’ü (4) “plato”, % 2’si (3) “vadi” ve % 2’si (3) “diğer” (peri bacası, kaplıca) olduğu görülmektedir. Bu çağrışımlar, öğretmenlerde coğrafi mekan algısının çeşitliliğinin fazla olduğunu göstermektedir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7. Görev Yapılan İl Sınırları İçerisinde Okul Dışı Coğrafya Öğretimi Kapsamında Gidilebilecek Yerlere İlişkin İfadeler

Şehirler	Sahalar	f
Sivas	Kızılırmak	12
	Yıldız Dağı	8
	Hafik Gölü	7
	Sızır Şelalesi	7
	Kardeşler Kent Ormanı	6
	Gölova	4
	Tecer Dağları	4
	Balıklı Kaplıca	2
Toplam		50
Tokat	Balıca Mağarası	6
	Yeşilirmak	5
	Topçam Yaylası	3
	Zimav Gölü	3
	Kaz Gölü	2
	Çamlıbel Dağı	2
Toplam		21
Kayseri	Erciyes Dağı	6
	Aladağlar Milli Parkı	6
	Kapuzbaşı Şelalesi	4
	Sultan Sazlığı	3
	Yedigöller	3
	Zamantı Irmağı	1
Toplam		23
Yozgat	Yozgat Çamlığı	4
	Akdağmadeni	2
	Ormanları	
	Bozok Yaylası	2
	Kazankaya Vadisi	1
	Sarıkaya Kaplıcası	1
Gelin Kayası	1	
Toplam		11

Tablo 7’de görüldüğü üzere öğretmenlerin çalıştığı illerde ders dışında coğrafya öğretimi yapılabilecek yerlerle ilgili algılarının daha çok dağ, akarsu, göl, kaplıca ve mağara gibi coğrafi oluşumlar olduğu söylenebilir. Bu bulguya göre, öğretmenler buldukları şehirlerdeki önemli coğrafi mekânların farkındadır. Bu durumun, öğretmenlerin doğa merakı, coğrafi bilgisi ve ilgisinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Coğrafya Dersi Kapsamında Okul Dışı Etkinlikleri Artırılmasına Yönelik Öneriler

Öneriler	f	%
Maddi ve manevi desteğin artırılması	27	21
Bürokratik engellerin azaltılması	22	17
Ders saatinin artırılması	20	15
Öğrenci ve velilerin bilinçlendirilmesi	16	12
Derste uygulama zorunluluğunun getirilmesi	15	11
Okul idaresinin destek vermesi	13	10
Sorumluluğun sadece öğretmenlere verilmemesi	8	6
Gerekli araç-gereç yardımının sağlanması	8	6
Diğer	2	2
Toplam	131	100

Tablo 8’de verilen coğrafya dersi kapsamında okul dışı etkinlikleri artırılmasına yönelik öğretmen önerilerinin, % 21’i (27) “*maddi ve manevi desteğin artırılması*”, % 17’si (22) “*bürokratik engellerin azaltılması*”, % 15’i (20) “*ders saatinin artırılması*”, % 12’si (16) “*öğrenci ve velilerin bilinçlendirilmesi*”, % 11’i (15) “*derste uygulama zorunluluğunun getirilmesi*”, % 10’u (13) “*okul idaresinin destek vermesi*”, % 6’sı (8) “*sorumluluğun sadece öğretmenlere verilmemesi*” ve “*gerekli araç-gereç yardımının sağlanması*” gerektiği yönünde olduğu görülmektedir. Aşağıda bazı öğretmenlerin önerilerine daha detaylı yer verilmiştir.

“Okul dışı etkinlik yapmanın bence en önemli yanı gerekli maddi ve manevi desteğin verilmesidir. Bunun yanı sıra araç, gezi malzemeleri gibi ekipman desteğinin de verilmesi olumlu olacaktır. Böylece okul dışı etkinlikler artacaktır” (Ö. 2.).

“Gezi ve etkinlik yapmak oldukça güzel bir olaydır. Ancak valilik ve milli eğitim müdürlüğünde başlayarak ve en son okul idaresinden gerekli izinlerin alınması çok uzun sürebiliyor. Hatta birçok plan yapmışsınız gerekli izin çıkmamışsa bu planların hepsi boşa gitmiş olabiliyor. Bence bürokratik işlerin azaltılması gerekmektedir” (Ö. 7.).

“Öğrencilerimiz bazen coğrafya dersinin önemini tam olarak kavrayamıyorlar. Bunun ders saatlerinin az olması ile ilgisinin olabileceği kanaatindeyim. Ayrıca coğrafya gibi bir derste okul dışı uygulama zorunluluğunun getirilmesi okul dışı etkinliklere olan ilgiyi artıracak düşüncesindeyim” (Ö. 23.).

“Son zamanlarda velilerin aşırı korumacı tavrı ve korkuları öğrencilere de etki etmiştir. Okul dışı etkinliklerin faydaları konusunda gerekli bilinç ve bilgi öğrencilere ve velilere verilmelidir. Böylece onların desteği öğretmen üzerinde ki baskı ve sorumlukta azalacaktır” (Ö. 15.).

Öğretmenlerin önerilerinin genel anlamda yapıcı ve çözüm üretici olduğu söylenebilir. Bu anlamda öğretmenlerin görüş ve önerilerinin alınması eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Okul dışı coğrafya öğretiminin tanımına ilişkin öğretmenlerin çoğunluğu *gezi ve gözlem yaparak yerinde inceleme*, *“çevreyi tanımak adına yapılan etkinlikler”*, *“coğrafi olaylar ve oluşumların doğrudan öğretimi”* ve *“coğrafyaya ilişkin somut yaşantıların kazanımı”* olarak görüşündedirler. Öğretmenlerin genel olarak okul dışı coğrafya öğretimi tanımına ilişkin görüşlerinin daha çok *gezi ve gözlem yaparak yerinde inceleme* üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin okul dışı coğrafya öğretiminden anladıkları coğrafyanın ve coğrafya öğretim programının temel ruhuna uygun olduğu ayrıca öğretmenlerin okul dışı coğrafya öğretimi konusunda bilinçli oldukları sonucuna varılabilir. Sharp, (1943) *“Bazı şeyler en iyi dışarıda öğretilir, onlar orada öğretilmelidir”* demiştir. Bu görüş birçok eğitimci tarafından desteklenmiştir (Donaldson ve Donaldson, 1958). Ayrıca Piest (1990), okul dışı etkinlikler ile öğrenciler çevreye maruz kalarak tüm duyularını kullanır ve öğrenme öncelikli olarak gerçekleşir ifadesini kullanmaktadır. Coğrafya öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre en çok okul dışı etkinlik düzenledikleri bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında eğitim dönemlerinde alan ve arazi çalışmalarına katılmaları sonucu bu alışkanlığı kazandıkları düşünülmektedir. Sonuç olarak, bu ifadeler coğrafyanın aslında hayatın içinde olan bir ders olduğunu ve sınıflara sığdırılmayacağını göstermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda Çetin ve diğerleri (2010) tarafından yapılan Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri ile yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Okul dışı etkinliklerin kapsamında yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmenlerin çoğunluğu *gezi ve gözlem*, *ağaç dikmek*, *doğa yürüyüşleri*, *kamp ve izcilik faaliyetleri* ve *piknik yapma* üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin genel olarak okul dışı coğrafya öğretimi kapsamında yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşlerinin daha çok *gezi ve gözlem* ile *ağaç dikmek* üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Okul dışı öğrenme etkinlikleri düzenleme sıklığına ilişkin öğretmenlerin çoğunluğu, *“her zaman”* cevabını verdikleri görülmektedir. Ballı (2009) yaptığı çalışmada coğrafya öğretmenlerinin çoğunluğunun gezi gözlem etkinliklerini

kullandıklarını belirlemiştir. Buna göre, öğretmenlerin okul dışı öğrenme etkinliklerine önem verdikleri sonucuna varılabilir. Bu anlamda lise dersleri içerisinde okul dışı etkinliklerin yapılabileceği en uygun derslerden birisinin coğrafya dersi olması ve öğretmenlerin de bu etkinlikleri sıklıkla yapması olumlu bir gelişmedir. Ancak küçük bir öğretmen grubu “*hiçbir zaman*” etkinlik yapmıyorum cevabını vermiştir. Bu durumunun öğretmen, idare, maddi imkânlar gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okul dışı coğrafya öğretiminin öğrenciye katkısına ilişkin öğretmenlerin çoğunluğu, *öğrenilenlerin kalıcılığını artırdığı, yaparak, yaşayarak ve dokunarak öğrenme sağladığı, genel kültür bilgisi kazandırdığı, doğa bilinci ve duyarlılığı geliştirdiği ve sosyalleşmeyi ve iletişimi artırdığını üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir*. Knapp (2000), bilimsel alan gezilerine katılan öğrencilerin bilgilerinin kalıcılığının arttığını ve öğretmenlerin sınıf ortamında anlattıkları birbirinden kopuk ve spesifik olmayan bilgiler olduğu sonucuna varmıştır. Okul dışı öğrenmenin öğrenmede kalıcılığı ve öğrenci başarısını artırdığı yapılan birçok çalışmada da belirtilmiştir (Falk ve Dierking, 1997; Bamberger ve Tal, 2008; Özkan, 2009; Balkan Kıyıcı ve Atabek Yiğit, 2010; Taşoğlu, 2010; Atmaca, 2012). Buna göre, öğretmenlerin okul dışı etkinliklerin faydalarının farkında oldukları sonucuna varılabilir. Bu farkındalık, aynı zamanda öğretmenlerin okul dışı öğretime olan ilgi ve duyarlılıklarını da göstermektedir.

Coğrafi mekânlar denilince öğretmenlerin çoğunluğunun aklına gelen ilk çağrışımlara *dağ, ova, deniz, Dünya ve yaşanılan yer, evren, mağara, orman ve göl* cevabını verdikleri görülmektedir. Bu çağrışımlar, öğretmenlerde coğrafi mekân algısının çeşitliliğinin fazla olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin çalıştığı illerde ders dışında coğrafya öğretimi yapılabilecek yerlerle ilgili algılarının daha çok *dağ, akarsu, göl, kaplıca ve mağara* gibi coğrafi oluşumlar olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre, öğretmenler buldukları şehirlerdeki önemli coğrafi mekânların farkındadır. Bu durumun, öğretmenlerin doğa merakı, coğrafi bilgisi ve ilgisinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Coğrafya dersi kapsamında okul dışı etkinliklerin artırılmasına yönelik olarak öğretmenlerin önerilerinin çoğunluğunu, *maddi ve manevi desteğin artırılması, bürokratik engellerin azaltılması, ders saatinin artırılması, öğrenci ve velilerin bilinçlendirilmesi* oluşturmaktadır. Karabağ ve Şahin (2007) arazi çalışmaları coğrafya derslerinin vazgeçilmez yöntemi olsa da uygulamada çeşitli sorunlar nedeniyle çoğu kez yükseköğretimde dahi sınırlı olarak kullanılmakta olduğunu belirtmişlerdir. Arazi çalışmaları için izin almanın ve zaman ayırmanın güçlükleri, finansman sorunlarıyla karşılaşılması ve alınan sorumluluklar, öğretmenlerde bu yöntemi uygulamaya karşı isteksizlik doğurabilmektedir (Aykaç ve Aydın, 2006; Ballı, 2009). Doğrudan okul dışı coğrafya öğretimi olmasa da onun bir parçasını oluşturan bu ifadeler araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir. Ancak Özpolat (2013) farklı branşlardaki

öğretmenlerle yaptığı çalışmada öğretmenlerin yarıdan fazlasının (%58) ancak müfredat bittikten sonra öğrencilerin isteği olan okul dışı öğrenme etkinliğini kabul edebileceğini belirlemiştir. Bu çalışma okul dışı öğretimin tercih edilmesinde bazı sorunların olduğunu göstermekle beraber sonuç ile paralellik göstermemektedir. Bu durumun nedeninin çalışmanın farklı branştaki öğretmenlerle yapılmış olması ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Çünkü coğrafya öğretmenleri okul dışı etkinlikleri diğer branş öğretmenlerine göre daha fazla kullandıkları gerçeği herkesçe bilinmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin önerilerinin genel anlamda yapıcı ve çözüm üretici olduğu söylenebilir. Bu anlamda öğretmenlerin görüş ve önerilerinin alınması eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar ile coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine yönelik görüşleri tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlara dayanarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- Okul dışı coğrafya öğretimin daha etkili kullanılabilmesi için müfredat programda gösterilen bu tip etkinlikler için finansman sağlanabilir.
- Okul dışı öğrenme etkinliklerin daha fazla düzenlenebilmesi için okul ve öğretmenin sorumluluğunun azaltılması düşünülebilir.
- Okul dışı coğrafya öğretimi etkinliklerinin düzenlenme aşamalarında okul idaresi ve öğretmenler için bürokratik zorlukların azaltılması sağlanabilir.
- Bu tip faaliyetlerin önündeki en büyük engellerden birinin araç sıkıntısı olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle her ilde bu tip faaliyetler için araç tahsisleri yapılabilir.
- Okul dışı öğrenme etkinliklerine aktif katılımın artırılabilmesi için öğrenci ve velilerinin bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Bu tip etkinlik düzenlemek isteyen öğretmenlere maddi ve manevi destek olunmalı, onların şevk ve heyecanları köreltilmemelidir.
- Coğrafya öğretimi çerçevesinde öğrencilerin kavram, olay ve olguları doğal ortamında yaşayarak, keşfederek ve sosyalleşerek öğrenebilmeleri için her eğitim öğretim döneminde yakın çevreden başlamak üzere okul dışı öğretime yönelik etkinliklerinin düzenlenmesinin sağlanması zorunluluk haline getirilebilir.
- Ders müfredat programlarının uygulanabilirliğinin artırılabilmesi ile programdaki sınıf dışı ve okul dışı etkinliklerin payının da artırılabilmesine inanılmaktadır.
- Okul dışı coğrafya öğretimine önem verilebilir ve uygulanabilirse öğrenciler kültürel varlıkları ve doğayı etkinliklere rehberlik eden öğretmenler eşliğinde yerinde göreceği ve öğreneceği için çevre bilincinin kazanılmasına da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, F. (2012). *Okul içi ve okul dışı öğrenmelerin öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Burdur
- Armağan, B. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretimi Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, İzmir
- Atmaca, S. (2012). *Derslik dışı fen etkinlikleri ve bu etkinliklere dayalı öğretimin öğretmen adayları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Aykaç, N. ve Aydın, H. (2006). *Öğrenme-öğretme sürecinde planlama ve uygulama*. Antalya: Naturel Yayıncılık.
- Balkan Kıyıcı, F. ve Atabek Yiğit, E. (2010). Sınıf duvarının ötesinde fen eğitimi: rüzgâr santraline teknik gezi, *International Online Journal of Science Education*, 2(1), 225-243
- Ballı, A. (2009). *9. Sınıf fiziki coğrafya konuları öğretiminde gezi gözlem yönteminin önemi (Bağcılar ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul
- Bamberger, Y. & Tal, T. (2008). An experience for the lifelong journey: The longterm effect of a class visit to a science center. *Visitor Studies*, 11(2), 198-212
- Berelson B. (1952). *Content analysis in communication research*. Illinois: The Free Press, Glencoe.
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Okulda ders dışı etkinlikler*. Ankara: Milli Eğitim.
- Bozdoğan, A. E. (2007). *Bilim ve teknoloji müzelerinin fen öğretimindeki yeri ve önemi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bunting, C. J. (2006). *Interdisciplinary teaching through outdoor education*. Champaign II, Human Kinetics, ISBN: 0-7360-5502-9
- Creswell, J.W. (1998). *Qualitative in query and research design*. Choosing Among Five Traditions. London: SAGE Publications.
- Çetin, T., Kuş Z. ve Karatekin K. (2010). Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Yöntemine İlişkin Görüşleri *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5 (2):158-180.
- Demir, M. K. (2007). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde gözlem gezisi yöntemini uygulama durumları. *Türk Eğitim Bilimler Dergisi* 5(2): 323-341
- Donaldson, G. W. & Donaldson L. E. (1958). Outdoor education: A definition. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 29(17), 17-63.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Ertaz Kılıç, H. ve Şen, A. İ. (2014). UF/EMI eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 1-12. doi:10.15390/EB.2014.3632
- Frankel, J.R. & Wallen, N.E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mc Graw Hill.
- Guisasola, J., Morentin, M. & Zuza, K. (2005) School visits to science museums and learning sciences: A complex relationship. *Physics Education*, 40(6), 544-549.
- Hammerman, D. R., Hammerman, W. M. & Hammerman, E. L. (1964). *Teaching in the outdoors*. Adapted by permission of Pearson Education. Inc. Upper Saddle River, NJ.

- Johnson, B. & Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları: nicel, nitel ve karma yaklaşımlar*. (Çev. edt: Demir, S., B.) Ankara: Eğiten Kitap.
- Koosimile, A. (2004). Out-of-school experiences in science classes: Problems, issues and challenges in Botswana. Research Report. *International Journal of Science Education*, 26(4), 483-496.
- Karabağ, S. ve Şahin, S. (2007). *Kuram ve uygulamada coğrafya eğitimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karademir, E. (2013). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kapsamında Okul Dışı Öğrenme Etkinliklerini Gerçekleştirme Amaçlarının Planlanmış Davranış Teorisi Yoluyla Belirlenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Bilim Dalı
- Knapp, D. (2000). Memorable experiences of a science field trip. *School Science and Mathematics*, 100(2), 65-72. doi: 10.1111/j.1949-8594.2000.tb17238.x
- Kuh, G. D. (1995). The other curriculum: Out-of-class experiences associated with student learning and personal development. *Journal of Higher Education*, 66(2), 123-155.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis (2nd Ed.)*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Özkan, İ. (2009). *Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin 6.sınıf sosyal bilgiler programı ülkemizin kaynakları ünitesindeki öğrenci başarılarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Öğretmenliği Bilim Dalı
- Özpolat, V. (2013). Öğretmenlerin Mesleki Önceliklerinde Öğrenci Merkezli Eğitim Yaklaşımının Yeri, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:200:5-27
- Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (1991). How college affects students. *San Francisco: Jossey-Bass*
- Patton, M. Q. (1997). *Qualitative research and evaluation methods*. California: Sage Publication.
- Salmi, H. S. (1993). *Science centre education: Motivation and learning in informal education*. Unpublished Doctoral Dissertation, Helsingin Yliopisto, Finland.
- Sharp, L. B. (1943). Outside the classroom. *The Educational Forum*, 7(4):363
- Simon, J. & Burstein, P. (1985). *Basic research methods in social sciences*. New York: Random House.
- Strauss, L. & Terenzini, P. (2007). The Effects of Students' in- and out-of-Class Experiences on Their Analytical and Group Skills: A Study of Engineering Education. *Research in Higher Education*, 48(8), 967-992.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taşoğlu, M. (2010). *Coğrafya Öğretiminde Okul Dışı Etkinliklerin Öğrencinin Akademik Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul
- Varis, F. (1978). *Eğitimde Program Gelistirme "Teori ve Teknikleri"*. (3. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Wellington, J. (1990). Formal and Informal Learning in Science: The Role of the Interactive Science Centres. *Physics Education*, 25(5), ERIC Number: EJ415668
- Westfall, S. B. (1999). Partnerships to Connect In-and Out-of-Class Experiences. *New Directions for Student Services*, 1999(87), 51-61.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, C. ve Bilgi, M. G. (2011). Aday öğretmenlerin coğrafya arazi çalışmalarına bakışı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice* - 11(2): 961-983

SUMMARY

The main aim of teaching outside school is to help learners improve their personality development skills in line with the achievements in the education program according to their age, interests and needs. Such type of instruction can be preferred to make teaching more effective, make information more concrete, increase reality in teaching, to establish human and environment relation, raise environment consciousness, facilitate geography literacy and learning in situ. The application fields of geography courses are natural and human environment and students are to meet with these fields and use what they learn in real life. The main aim of this study is to determine what geography teachers understand from outdoor learning activities, the places they go to do these activities, the contributions of these activities to learners and the frequency they use these activities. Therefore, it is considered that the study will make a significant contribution to the literature.

This study, which aims to reveal geography teachers perceptions with regard to outdoor geography instruction, is a qualitative study. In data collection and interpretation process, phenomenology design, which is one of the designs in qualitative research, has been used. The study group of the study is composed of 30 teachers working in Sivas, Kayseri, Tokat and Yozgat. In the study, to reveal the views about outdoors geography teaching, semi-structured interview form developed by the researchers was used to collect data collect. As a result of interviews with teachers, data obtained was analyzed using descriptive and content analysis.

It is seen that with regard to the definition of “outdoors geography teaching”, 47% of the teachers think that “examining things with trips and observation”, 23% “ activities to get know the environment”, 17% “direct teaching of geographical events and formations” and 13% regard it “acquisition of concrete experiences related to geography”.

With regard to the activities that can be applied as outdoor activities, 28% of the teachers “trip and observation”, 18% “planting trees”, 16% “trekking”, 13% “camping and scouting”, 11% “going on a picnic”, 8% “nature sports” and 6% others (national park, mountain, thermal spring, lake).

With regard to the frequency of outdoors activities, 73% of the teachers responded “always” and 20% responded “sometimes”. This finding is significant in that it indicates that teacher attach importance to outdoor activities. With regard to contribution of outdoor geography teaching activities to learners, 27% think that “it enhanced permanency of items learnt”, % 20 think “it ensured learning by doing, experiencing and touching”, 19% think “it gives general knowledge”, 13% “it increased nature consciousness and sensitivity”, 10% “sociality and communication”, 6 % “gives learners opportunity to apply what they learnt to daily life” and 3% “improved sense of wonder”.

With regard to geographic spaces, the first associations that occur to the minds of the teachers, 17% say “mountain”, 14% “lowland”, 11% “sea”, 11% “world”, 9% “residence”, 8% “universe”, 7% “cave”, 6% “forest”, 5% “lake”, 5% “stream”, 3% “plateau”, 2% “valley” and 2% “other” (fairy chimney, thermal spring).

The perceptions of teachers with regard to the places where outdoor geography teaching activities can be done in the cities they work include geographical formations like mountain, stream, lake, hot spring and cave.

In order to increase geography outdoor activities, teachers think that 21% suggest increasing material and spiritual support, 17% decreasing bureaucratic obstacles, 15% suggest increasing teaching hours, 12% suggest raising students’ and parents’ awareness, 11% make application compulsory in the class, 10% suggest increasing administrative support, 6% suggest not encumbering responsibilities only on students and provision of necessary materials and equipment.

With regard to the definition of outdoor geography teaching, most of the teachers examining in situ by making trips and observations, activities done to get know the environment, direct teaching of geographic events and formations, acquisition of concrete experiences related to geography. In general, teachers’ views about the definition of outdoors geography teaching focus on examining in situ by making trips and observations.

It is seen that with regard to the frequency of outdoors learning activities most teachers responded “always”. However, a small number of teachers responded that they “never” do such activities. This case is considered to stem from the teacher, administration and material possibilities.

With regard to the contribution of outdoor geography teaching to the learners, it is seen that most teachers agreed that it increases the permanency of what is learnt, ensures learning by doing, living and touching, gives general knowledge, increases nature consciousness and sensitivity, gives learners opportunity to apply what they learnt to daily life and improves sense of wonder and increased sociality and communication.

With regard to geographic places, the words that occurred to the minds of the most of the teachers’ mountain, lowland, sea, the world and the place lived. These associations indicate that teachers’ perception of geographical place is varied.

According to the teachers’ perceptions, the places where they can carry out outdoors geography teaching activities in the cities mostly include geographic formations like mountains, streams, lakes, thermal springs and caves. According to this result, teachers are mostly aware of the important geographic places in the cities they live.

To increase outdoors activities within the scope of the geography lesson, teachers' suggestions mostly include increasing material and spiritual support, decreasing bureaucratic obstacles, increasing teaching hours, raising awareness of students and parents.